

OPONENTSKÝ POSUDEK

Diplomová práce: **Hudba, zpěv a tanec v arabské muslimské společnosti: pohled náboženských autorit a současná praxe**
Autorka práce: Eva Válková
Vedoucí práce: Prof. PhDr. Rudolf Veselý, CSc. (ÚBVA FF UK v Praze)
Studijní obor: Dějiny a kultura islámských zemí
Pracoviště: Ústav Blízkého východu a Afriky FF UK

Oponentury diplomové práce Evy Válkové, nazvané *Hudba, zpěv a tanec v arabské muslimské společnosti: pohled náboženských autorit a současná praxe*, jsem se ujal se zájmem a také se zvědavostí, neboť se jedná o problematiku, kde se stanoviska islámského práva a soudobá praxe v muslimských zemích citelně rozcházejí, pokud si přímo neprotiřečí. Proto je třeba hned na úvod ocenit výběr tématu diplomové práce, což oponenta těší o to více, že se při četbě hodnoceného díla dozvěděl spoustu nového a obohacujícího. Nesnadný předmět a vymezení práce však přinášejí celou řadu úskalí, s nimiž se autorka musela vyrovnat, přičemž ne vždy (jak je níže rozvedeno) se dokázala vyhnout pochybením, a to jak věcným, tak i formálním.

Jak z názvu diplomové práce vyplývá, autorka se rozhodla komparovat pohled islámského práva na hudbu a tanec se současnou praxí, čili nahlédnout na zvolenou oblast očima “normativního” a “žitého” náboženství, přičemž ani ten první pohled v případě islámu, jenž postrádá jedinou nejvyšší autoritu, nemusí být zcela jednoznačný (byť v případě právních škol sunnitského islámu se rozdílů projevují spíše v rovině podružnosti). Uvedenému záměru odpovídá struktura práce, vhodně rozčleněná do tří částí. Úvodní část představuje teoretickou analýzu postojů a názorů islámského práva, přičemž pozornost je zde věnována především dvěma stěžejním východiskům *fiqhu*, tj. Koránu a Tradici. Autorka tuto část rozdělila na dva celky, přičemž již název toho delšího *Jsou hudba a zpěv harám?* nám dostatečně jasně naznačuje, jak třeba chápat “mainstreamový” legalistický pohled. Na tomto místě bych se přimlouval za nahrazení pojmů *halál* a *harám* (např. na str. 7 a v názvech oddílů) českými adjektivy *povolené* a *zakázané*, neboť, byť oba pojmy vystihují podstatu věci, v terminologii islámského práva se používají (zejména pak *halál*) spíše k hodnocení potravin, zatímco právní klasifikace činů a činností (kam hudba a tanec bezesporu náleží) operuje s jinou terminologickou škálou. V rámci pětistupňového hodnocení by se k hudbě a tanci hodil spíše přívlastek *džá'iz* či *mubáh* (povolený, čili indiferentní). V kapitole 1.1.2 se mezi *hadíthy* objevuje stanovisko šajcha Ibn Báže (na str. 14 navíc chybně psaného jako “Ibn Baz”), což je soudobá saúdskoarabská právní autorita, takže řadit jej (bez bližšího vysvětlení) mezi tradenty *hadíthů* může být vnímáno jako poněkud zavádějící. Arabské pojmy (např. názvy hudebních nástrojů či termíny islámského práva) autorka uvádí místy kurzívou, místy nikoliv; v tomto směru bych doporučoval sjednocení používaných přepisů.

Druhá část, nazvaná *Hudba, zpěv a tanec v islámské náboženské praxi*, přináší přehled užití hudby, zpěvu a tance v životě muslimů (např. *adhán* či zpěvná recitace koranických veršů), zdaleka nejen ve sféře lidové (súfismem poznamenané) religiozity. V

této pasáži byla velká pozornost věnována praktikám *dhikru* a rovněž tak zpěvu či tanci v súfijském prostředí. Nejrozsáhlejší (a dle názoru oponenta zároveň nejhodnotnější) díl diplomové práce tvoří část třetí, nazvaná *Vztah arabských muslimů k hudbě, zpěvu a tanci v současnosti*. Autorka se metodami sociologického šetření, a to jak kvantitativního, tak i kvalitativního výzkumu, pokusila zmapovat pohled současných muslimů na řečenou problematiku. Sama autorka si přitom velmi dobře uvědomovala jistá omezení, vyplývající ze způsobu dotazování (online přístupný dotazník, promyšleně koncipovaný) i množství a skladby respondentů, což sama ozřejmuje na str. 38. Přestože tedy podniknutý výzkum nemůže nahradit skutečně reprezentativní sociologický průzkum, oceňuji, že se autorka (čelící jistě svým vlastním pochybnostem) do tohoto úkolu pustila. Závěry získané z šetření na vzorku 43 respondentů nám však mohou nastínit jisté obecnější trendy a tendence, a právě jejich shrnutí a hodnocení pokládám za ten nejvzácnější přínos hodnocené diplomové práce. Autorka pracovala se značně omezeným materiálem, avšak dokázala z něj vytěžit maximum, takže bych rád doporučil, aby svá zjištění publikovala v odborném periodiku.

Přestože práci jako celek hodnotím jako přínosnou a obohacující, nemohu se vyhnout slabším místům díla. Odhlédneme-li od formální stránky (četné gramatické chyby a stylistické nedostatky), nemohu zde nezmínit proporcionalitu díla. Jinými slovy, domnívám se, že některé pasáže by bylo vhodné poněkud rozšířit (zejména počáteční pasáže věnované islámskému právu) a naopak některé části, např. rozborů jednotlivých dotazníkových otázek, se zdají být až příliš podrobné (např. na str. 59–62 je jeden dlouhý výčet oblíbených hudebních interpretů). Totéž platí pro rozsáhlé přílohy práce. Autorka používala ve velkém zejména elektronické zdroje, což by samo o sobě nevadilo, kdyby heuristická základna práce byla poněkud rozsáhlejší i pokud jde o tištěné tituly (příslušný seznam v použité literatuře obnáší totiž jen osm položek!). Autorka využila internetová kompendia *hadíthů* (přičemž vedle překladů uvádí též arabský originál), avšak v bibliografii chybí např. *Zahrady spravedlivých* imáma an-Nawawího, v současnosti jediný český překlad sbírky *hadíthů*, kde se mj. hovoří o hudbě, tanci a jiných zábavách. Diplomová práce by na mnoha místech mohla být spíše analytičtější nežli popisná, neboť tematické vymezení to, dle mého soudu, nejen umožňuje, ale přímo k tomu vybízí.

Závěrem bych chtěl zdůraznit, že ani výše uvedené věcné a technické výtky nezastínily můj celkový pozitivní dojem z hodnocené studie, která rovněž po formální stránce splňuje veškeré nároky na diplomovou práci kladené. Posuzovanou diplomovou práci považuji za přínosnou a doporučuji ji k obhajobě s hodnocením „velmi dobře“.

Vypracoval: **PhDr. Bronislav Ostránský, Ph.D.**

Orientální ústav Akademie věd ČR, v.v.i.
Pod Vodárenskou věží 4
182 08 Praha 8 – Libeň
Telefon: 266052210
E-mail: ostransky@orient.cas.cz

V Praze, dne 3. ledna 2011